

ΣΥΝΟΨΗ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΟΥ «ΕΛΕΝΗ ΣΚΟΥΡΑ»

για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών

που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες»

στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Θέματα Συνάντησης

- **Ολοκλήρωση προτάσεων** για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών με αναπηρίες στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων.
- **Εισήγηση** από τον κ. Δανιήλ Εσδρά, Επικεφαλής της ελληνικής επιτροπής του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ).
- **Εισήγηση** από τον κ. Θοδωρή Ζέη, Δικηγόρος-Μέλος του Δικτύου Ενίσχυσης και Στήριξης Μεταναστριών (ΔΕΣΜΕ).
- **Εισήγηση** από τον κ. Δημήτρη Παρσάνογλου, Μέλος της ερευνητικής ομάδας του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Πάντειου Πανεπιστημίου.
- **Παρουσίαση υλικού** σχετικού με την ενίσχυση της συμμετοχής των μεταναστριών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων και την πολιτική ζωή.
- **Τοποθετήσεις-Προτάσεις** των φορέων-μελών της Θεματικής Ομάδας Εργασίας για την ενίσχυση της συμμετοχής των μεταναστριών στα κέντρα λήψης αποφάσεων και την πολιτική ζωή.

Την Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013 και ώρα 12.00-14:00 πραγματοποιήθηκε στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων Υπουργείο Εσωτερικών (Δραγατσανίου 8, 7^{ος} Όροφος), συνάντηση της πρώτης Θεματικής Ομάδας Εργασίας για την «**Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων του Δικτύου «Ελένη Σκούρα». Η συνάντηση αυτή αποτελεί μέρος των δράσεων δικτύωσης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Έργου «**Ενθάρρυνση**

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα» για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής» (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση»), που υλοποιεί το Κέντρο Ερευνών ως Τελικός Δικαιούχος.

Στη συνάντηση συμμετείχαν οι ακόλουθοι εκπρόσωποι φορέων:

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας: Ειρήνη Μάρη (Υπεύθυνη Έργου), Σοφία Μανδηλαρά (Μέλος Ομάδας Έργου), Ναυσικά Μοσχοβάκου (Μέλος Ομάδας Έργου)

Γραφείο Ισότητας ΕΝΠΕ: Σωτηρία Αποστολάκη, Ελένη Νταλάκα

Γραφείο Ισότητας ΚΕΔΕ: Ανθή Βαλαβάνη, Βασιλική Γκοτσοπούλου

Δήμος Αιγάλεω: Νικολέττα Δερνέλη

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης: Ναμία Κέλλυ

Δίκτυο Ενίσχυσης και Στήριξης Μεταναστριών (ΔΕΣΜΕ): Θεωρής Ζέης

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία: Σπυριδούλα Λάγιου

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης: Δέσποινα Γούναρη

Ένωση Αφρικανών Γυναικών: Lawretta Macauley

Εργαστήριο Σπουδών Φύλου-Πάντειο Πανεπιστήμιο: Παρασκευή Τουρή, Δημήτρης Παρσάνογλου

Κέντρο Έρευνας και Δράσης για την Ειρήνη (ΚΕΔΕ): Φωτεινή Σιάνου

Όμιλος Unesco Δήμου Αμαρουσίου Περιφέρειας Αττικής: Βασιλεία Αθανασιάδου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Μαρία Γκασούκα

Αρχικά, η κ. Ειρήνη Μάρη, Υπεύθυνη Έργου, καλωσόρισε τα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας και παρουσίασε το πρόγραμμα της τρέχουσας συνάντησης, όπως προκύπτει και από το σχετικό Υποστηρικτικό Υλικό που εκπονήθηκε από την Ομάδα Έργου και αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Έργου (www.gynaikes-politiki.gr). Ειδικότερα, επεσήμανε ότι η συζήτηση θα επικεντρωθεί στο ζήτημα της ενίσχυσης της συμμετοχής των μεταναστριών στην κοινωνική και την πολιτική ζωή και, στη συνέχεια, παρουσίασε τους/τις εισηγητές/τριες που προσκλήθηκαν, προκειμένου να αναπτύξουν πτυχές του φαινομένου της γυναικείας μετανάστευσης.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε η κ. Ναμία Κέλλυ, εκπροσωπώντας τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), η οποία πραγματοποίησε μια σύντομη παρουσίαση του φορέα. Σύμφωνα με την εισήγησή της, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, οποίος ασχολείται

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

με το ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης, έχει καταγράψει ότι η μετανάστευση είναι κυρίως «ανδρικό» φαινόμενο, καθώς οι περισσότεροι/ες από τους/τις παράνομους/ες μετανάστες/τριες που απελαύνονται είναι άνδρες (από τις 15.700 επιστροφές μόλις οι 600 είναι γυναίκες). Επιπλέον, αναφορικά με την ποιοτική διάσταση του φαινομένου, η κ. Ναμία σημείωσε ότι ενώ στην αρχή του προγράμματος επιστροφής μεταναστών/τριών ήταν εμφανές ότι οι άνδρες είχαν κυρίαρχο ρόλο στις αποφάσεις ανάμεσα σε ένα ζευγάρι μεταναστών, σταδιακά αυτό άρχισε να υποχωρεί. Επιπλέον, ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός, σύμφωνα με τον ΔΟΜ, είναι ότι όλες οι γυναίκες που επέστρεψαν και προέρχονταν από χώρες όπως Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπαγκλαντές, και επέστρεψαν με τον σύζυγο τους και όχι μόνες. Το ίδιο δεν ισχύει όμως στις περιπτώσεις των χωρών της Αφρικής, όπως Τυνησία και Γκάνα, ή στις περιπτώσεις θυμάτων Trafficking, όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Μετά την ολοκλήρωση της εισήγησης της κ. Ναμία, η υπεύθυνη του Έργου, έδωσε τον λόγο στον κ. Ζέη. Ο κ. Ζέης διευκρίνισε ότι είναι μέλος του Δικτύου Ενίσχυσης και Στήριξης Μεταναστριών (ΔΕΣΜΕ) και παρουσίασε την ιστορία και τον ρόλο του Φορέα. Στη συνέχεια, επεσήμανε μέσω παράθεσης συγκεκριμένων επιχειρημάτων, την αδυναμία των μεταναστριών να επιτύχουν την κοινωνική τους ένταξη και κατ' επέκταση την ένταξή τους στην πολιτική ζωή. Ο κ. Ζέης έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα των πολλαπλών διακρίσεων που υφίστανται οι μετανάστριες, διακρίσεις οι οποίες συμβάλλουν στην αδυναμία των μεταναστριών να συμμετέχουν τόσο στην πολιτική, όσο και σε οποιοδήποτε κοινωνικό σύστημα σχέσεων.

Σε θεσμικό επίπεδο, ο κ. Ζέης ανέφερε στη συνέχεια την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας αναφορικά με τη συνταγματικότητα ή μη του Νόμου για την Ιθαγένεια. Όπως επεσήμανε ο κ. Ζέης, ο συγκεκριμένος Νόμος έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς αντιμετώπιζε το δίκαιο από την ιδιότητα του «ξένου» στην ιδιότητα «πολίτη» και παρόλες τις ελλείψεις του, αποτελούσε ένα σημαντικό κεφάλαιο στο ζήτημα του θεσμικού πλαισίου για τη μετανάστευση. Ωστόσο, εν συνεχεία η δικαιοσύνη αποφάσισε ότι για να μπορεί να δοθεί η ιθαγένεια σε έναν/μια μετανάστη/στρια θα πρέπει να ακολουθηθεί μια εξατομικευμένη προσέγγιση και να μην ισχύουν τυπικές προϋποθέσεις, δηλαδή το κάθε πρόσωπο καλείται να αποδείξει την σύνδεση/σχέση/δεσμό του με την Ελλάδα, μέσω γνώσεων της κουλτούρας και της ιστορίας. Ως αποτέλεσμα αυτού αποσύρθηκε το ενδιαφέρον πολλών αιτούντων/ουσών από όλη τη διαδικασία της ιθαγένειας, που ούτως ή

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

άλλως πολύ λίγοι κατάφεραν να λάβουν τελικά. Σε αυτό το σημείο ο κ. Ζέης ανέφερε ότι σύμφωνα με μια έρευνα που είχε πέσει στην αντίληψη του, μόνο το 3% των μεταναστών και κυρίων των μεταναστριών ενδιαφέρονταν για τη συμμετοχή τους στην πολιτική, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό δεν ήξερε καν ότι είχε δικαίωμα να ψηφίσει στις δημοτικές εκλογές. Συμπερασματικά, ο κ. Ζέης υποστήριξε ότι η υπόθεση των μεταναστριών και της σχέσης τους με την κοινωνία στην οποία αποφασίζουν να ζήσουν, θα πρέπει βασίζεται στο δικαίωμά τους να μπορούν να συναποφασίζουν για την κοινωνία στην οποία συμμετέχουν.

Ο κ. Ζέης συνέχισε αναδεικνύοντας το πρόβλημα των έμφυλων σχέσεων στην Ελλάδα, οι οποίες συχνά επηρεάζονται από τις χώρες προέλευσης. Ο ομιλητής, αναφέρθηκε συγκεκριμένα στο παράδειγμα της Ένωσης Αφρικανών Γυναικών, οι οποίες κατάφεραν να συγκροτήσουν μια συλλογικότητα από Αφρικανές (από όλη την ήπειρο), μέσα από την οποία δίνουν έναν αγώνα, προκειμένου να κατακτήσουν μια ισότιμη θέση και μεταξύ τους αλλά και με την ελληνική κοινωνία, παρόλο που οι μεταξύ τους πολιτισμικές διαφορές που πρέπει να ξεπεραστούν είναι πολλές. Επιπλέον, αναφέρθηκε στον θεσμό της οικογενειακής επανένωσης και τη δυνατότητα που έχουν οι σύζυγοι των μεταναστριών να τις καλέσουν στην χώρα υποδοχής (παρόλο που βασικό αίτημα είναι η παροχή δυνατότητας για αυτοτελή διαμονή), που υποδεικνύουν και τη δυνατότητα οι μετανάστριες να συμμετέχουν στην πολιτική και συνδικαλιστική δράση.

Οι μετανάστριες, σύμφωνα με τον κ. Ζέη, πρέπει να έχουν την πρωτοβουλία οι ίδιες και οι σχετικοί φορείς να τις στηρίζουν από κοντά. Σύμφωνα με την προσωπική του αντίληψη για τον άξονα κάθε δράσης, είτε αντιρατσιστικής είτε δράσης αλληλεγγύης υπέρ των μεταναστριών, η παραπάνω πρακτική είναι αυτή που θα πρέπει να ακολουθείται. Η διάσταση των έμφυλων σχέσεων των χωρών υποδοχής και των χωρών προέλευσης, το καθεστώς της νομικής ένταξης και το αν αυτό το καθεστώς νομικής ένταξης λαμβάνει υπόψη τον παράγοντα φύλο, καθώς επίσης και η συνολική κοινωνική ένταξη και η πολιτική συμμετοχή των μεταναστριών, αποτελούν πεδία δράσης φορέων και θεωρητικών προσεγγίσεων και θα πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν θέματα συζήτησης και διερεύνησης, προκειμένου να αποφευχθούν οι τραγικές συνέπειες τέτοιων αποκλεισμών.

Στη συνέχεια, η υπεύθυνη του Έργου, κ. Ειρήνη Μάρη ρώτησε τον κ Ζέη, αν κατά τη γνώμη του υπάρχει κάποια ενέργεια/πρόταση που θα μπορούσε το Δίκτυο «Ελένη Σκούρα» να διαμορφώσει σχετικά με τους άξονες αυτούς στους οποίους αναφέρθηκε.

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

Ο κ. Ζέης επεσήμανε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις που μπορούν να διαμορφωθούν. Για παράδειγμα, σημείωσε ότι η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων δεν συμμετέχει στην Επιτροπή Ένταξης που έχει δημιουργηθεί, αναφέροντας παράλληλα πολλούς άλλους φορείς που συμμετέχουν στην ίδια Επιτροπή. Ο ίδιος κρίνει ότι η παρουσία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων θα ήταν ενισχυτική προς την κατεύθυνση κατάθεσης συγκεκριμένων προτάσεων και προγραμμάτων για την ένταξη της διάστασης του φύλου στη διαμόρφωση της μεταναστευτικής πολιτικής. Αναφορικά με το ισχύον νομικό καθεστώς, ο κ. Ζέης επεσήμανε την πρόταση που υπάρχει σχετικά με την καθιέρωση αυτόνομου νομικού καθεστώτος, το οποίο θα έπρεπε να συνοδεύεται από βελτίωση των συστημάτων έκδοσης αδειών παραμονής, προκειμένου να μην αναπαράγονται υποδεέστεροι ρόλοι. Ένα άλλο θέμα που αναφέρθηκε από τον κ. Ζέη είναι η διασφάλιση πλήρους πρόσβασης των μεταναστριών που δεν έχουν χαρτιά, σε πλήρη πολιτικά δικαιώματα. Δηλαδή να έχουν δικαίωμα να μπουν στην διαδικασία νομιμοποίησης χωρίς να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της απέλασης, όπως και να έχουν πλήρη νομική κάλυψη.

Στη συνέχεια, η κ. Γκασούκα επεσήμανε τη διασύνδεση της αυτόνομης μετανάστευσης με τη μετανάστευση λόγω φύλου, δηλαδή με γυναίκες που μεταναστεύουν εξαιτίας δίωξής τους λόγω φύλου, και θέλησε να ενημερωθεί για το κατά πόσον αυτές οι παράμετροι λαμβάνονται υπόψη από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Επίσης η κ. Γκασούκα στάθηκε στη σημασία της «μεταφοράς» του πατριαρχικού συστήματος της χώρας προέλευσης στη χώρα υποδοχής, με αποτέλεσμα να δημιουργείται διπλός αποκλεισμός. Επιπλέον, η κ. Γκασούκα σημείωσε ότι θεωρεί σημαντικό το γεγονός ότι η πλειοψηφία των Ελλήνων από όλους τους πολιτικούς χώρους αντιδρά στην ιδέα της ανάδειξης των μεταναστών/τριών στην πολιτική και, τέλος, επεσήμανε ότι οι παράνομες μετανάστριες στερούνται βασικών δικαιωμάτων στη χώρα μας (π.χ. δεν έχουν δικαίωμα να γεννήσουν) και υποστήριξε ότι θεωρεί πως κάθε νομοσχέδιο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την διάσταση του φύλου.

Αναφορικά με το ζήτημα που έθεσε η κ. Γκασούκα, ο κ. Ζέης διευκρίνισε ότι η μετανάστευση λόγω φύλου αποτελεί αυτοτελή λόγο αιτήματος ασύλου και επεσήμανε ότι στην Ελλάδα τέτοια περίπτωση αναγνωρίστηκε μόνο μια φορά και αφορούσε στην περίπτωση μιας γυναίκας από το Ιράν που ήταν δικηγόρος και δεν μπορούσε να παρίσταται στο Ιράν στα δευτεροβάθμια δικαστήρια, αλλά τελικά απορρίφθηκε το αίτημά της.

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

Στο σημείο αυτό η κ. Μάρη δεσμεύθηκε ότι από πλευράς ΚΕΘΙ θα κατατεθεί ερώτημα προς την Γραμματεία Ισότητας των Φύλων για τον λόγο που η Γραμματεία δεν συμμετείχε στην Επιτροπή Ένταξης. Στη συνέχεια η Υπεύθυνη Έργου έδωσε τον λόγο στον κ. Παρσάνογλου, εκπρόσωπο του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Παντείου Πανεπιστημίου.

Ο κ. Παρσάνογλου παρουσίασε σύντομα τον φορέα που εκπροσωπεί και ειδικότερα την ερευνητική δουλειά που έχει πραγματοποιηθεί. Ειδικότερα, σημείωσε αρχικά τη νομική διάσταση του φαινομένου και της μεταναστευτικής πολιτικής, καθώς ο Νόμος είτε αντιμετωπίζει το θέμα της μετανάστευσης ως μια «ανδρική» δραστηριότητα και οι γυναίκες έχουν συμπληρωματική θέση (οικογενειακή επανένωση), είτε αντιμετωπίζει το θέμα με μια οπτική θυματοποίησης (π.χ. θύματα trafficking). Ο κ. Παρσάνογλου σημείωσε ότι μοναδική σχετική ρύθμιση αποτέλεσε μια εγκύκλιος-πρόβλεψη για τα ένσημα της οικιακής εργασίας γενικότερα. Ο λόγος που θεωρεί ότι δεν προσκλήθηκε η ΓΓΙΦ στην Επιτροπή είναι ότι απλά δεν αντιλήφθηκαν το θέμα με την οπτική του φύλου (gender blind).

Συνεχίζοντας, ο κ. Παρσάνογλου ενημέρωσε τα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας για τις δράσεις του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου, και διευκρίνισε ότι το Εργαστήριο αντιμετωπίζει το ζήτημα των έμφυλων σχέσεων ως θέμα που αφορά και τα δύο φύλα. Επιπλέον, σημείωσε ότι οι μετανάστριες δεν είναι απλά παθητικοί δέκτες ενός πατριαρχικού θεσμικού πλαισίου που είναι εχθρικό, αλλά προσπαθούν οι ίδιες να βρύνε διόδους κοινωνικής και πολιτικής συμμετοχής και στην κατεύθυνση αυτή το κράτος δεν μεριμνά. Οι μόνες σχετικές ρυθμίσεις που έχουν πραγματοποιηθεί είναι ο Νόμος 3838 για την συμμετοχή των μεταναστών/τριών στις αυτοδιοικητικές εκλογές και τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών που έχουν δημιουργηθεί ανά Δήμο, όπου και εκεί ωστόσο δεν υπάρχει μέριμνα αναφορικά με ζητήματα φύλου. Οι μόνες ενέργειες που υλοποιούνται είναι κάποια βραχύβια προγράμματα.

Ο κ. Παρσάνογλου παρουσίασε στοιχεία από την υλοποίηση ενός τριετούς ερευνητικού Προγράμματος, στο οποίο συμμετείχαν οχτώ (8) χώρες (Ελλάδα, Κύπρος, Γερμανία, Βρετανία, Σλοβενία, Ιταλία, Ολλανδία), κατά τη διάρκεια του οποίου ερευνήθηκαν ζητήματα του φύλου και μετανάστευσης αναφορικά με τα διεθνή ψηφιακά δίκτυα και τις νέες τεχνολογίες και συγκεκριμένα διερευνήθηκε με ποιον τρόπο τα δίκτυα αυτά δημιουργούνται, και ποια αποτελέσματα έχουν αυτά στην ζωή των μεταναστών/τριών. Ορισμένα σημεία περαιτέρω προβληματισμού τα οποία ουσιαστικά

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

αποτελούσαν και τις θεματικές ενότητες της έρευνας ήταν: το πέρασμα των συνόρων, τα δίκτυα επικοινωνίας που δημιουργούν οι μετανάστες, οι θρησκευτικές πρακτικές των μεταναστών, η εκπαίδευση και κυρίως οι άτυπες μορφές εκπαίδευσης και παραγωγής πληροφορίας, η σεξουαλική οικονομία/βιομηχανία (trafficking και πορνεία), τα κοινωνικά κινήματα και ο διαπολιτισμικός διάλογος και διαμάχη. Ειδικότερα, ο ομιλητής σημείωσε ότι το τελευταίο πεδίο είναι πολύ επίκαιρο και ειδικότερα η έρευνα, η οποία διεξήχθη στην περιοχή της Βικτώριας (κέντρο Αθήνας) μελέτησε τον τρόπο με τον οποίο τα Κοινωνικά Δίκτυα συμπλέκονται με την βία στον αστικό χώρο. Όπως προέκυψε από την έρευνα, η διασύνδεση αυτή φαίνεται ότι προϋπάρχει και συνδέεται με τον ρατσιστικό λόγο και τις διαπολιτισμικές διαμάχες.

Στη συνέχεια, ο κ. Παρσάνογλου παρατήρησε ότι γίνεται μεγάλη συζήτηση γύρω από το θέμα των αιτούντων/ουσών ασύλου και της Συνθήκης του Δουβλίνου II. Ειδικότερα, παρουσίασε εν συντομία τη συγκεκριμένη Συνθήκη και επεσήμανε ότι η Ελλάδα δέχεται ένα μεγάλο ποσοστό των αιτούντων/ουσών ασύλου στην ΕΕ. Η λογική πίσω από αυτή την ρύθμιση έγινε με την αιτιολογία να καταπολεμηθεί η παραοικονομία του ασύλου (asylum shopping) και ανέφερε ότι η πολιτική αυτή υποστηρίζεται από ένα ψηφιακό εργαλείο, μια ψηφιακή βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων, το euodac, όπου κάθε άνθρωπος που συλλαμβάνεται ή κάνει αίτημα ασύλου, δίνει το δαχτυλικό του αποτύπωμα και αυτό καταχωρείται στη συγκεκριμένη βάση, οπότε αν συλληφθεί σε άλλη χώρα, εντοπίζεται το αποτύπωμά του/της και στέλνεται στη χώρα από την οποία μπήκε, η οποία συχνά είναι η Ελλάδα. Ο κ. Παρσάνογλου σημείωσε ότι για την αντιμετώπιση αυτού του εργαλείου ελέγχου της μετανάστευσης οι ίδιοι/ες οι μετανάστες/τριες αναπτύσσουν στρατηγικές για να προσπερνούν τον έλεγχο. Μάλιστα πολλές μετανάστριες αποφεύγουν να καταθέσουν αίτημα ασύλου στην Ελλάδα και προτιμούν άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στο σημείο αυτό η κ. Macauley ανέφερε ότι υπήρξαν και περιπτώσεις όπου μετανάστες έκοψαν τα δάχτυλα τους για να μην εντοπιστούν τα δακτυλικά τους αποτυπώματα και αναγκαστούν να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Επιπλέον, ο κ. Παρσάνογλου επεσήμανε ότι από χώρες όπως το Αφγανιστάν ή το Πακιστάν πλέον έχουν αρχίσει να έρχονται και γυναίκες μόνες τους, δηλαδή να μεταναστεύουν αυτόνομα, οι οποίες όμως προτιμούν να μην κάνουν αίτημα ασύλου στην Ελλάδα και να μην φαίνονται πουθενά/να είναι αόρατες, γιατί θέλουν οπωσδήποτε να φύγουν από την Ελλάδα.

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

Η κ. Λάγιου, στο σημείο αυτό ρώτησε αν κάποια από τις γυναίκες που έρχονται στην Ελλάδα και η υπόλοιπη οικογένεια της είναι σε άλλη χώρα της Ευρώπης μπορεί να πάει στη χώρα που βρίσκεται η οικογένειά της. Στο ερώτημα αυτό, ο κ. Παρσάνογλου απάντησε ότι υπάρχουν αυστηρές προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση, όπως για παράδειγμα εισοδηματικά κριτήρια, καθώς θα πρέπει το μέλος της οικογένειας που θα την καλέσει στην άλλη χώρα να αποδείξει ότι μπορεί να συντηρήσει κάθε εξαρτώμενο μέλος. Επισημάνθηκε ότι δεν μπορεί η γυναίκα που έχει άλλο μέλος της οικογένειας της σε άλλη χώρα της Ευρώπης να πάει εκεί σε περίπτωση που δεν υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις και έτσι επιστρέφει στην χώρα όπου χορηγήθηκε το άσυλο. Η μη ύπαρξη μιας ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου και η μη ύπαρξη μιας ενιαίας αρχής προστασίας προσωπικών δεδομένων στην Ευρώπη αποτελούν προβλήματα, στα οποία αναφέρθηκε ο κ. Παρσάνογλου με αφορμή τα παραπάνω. Για παράδειγμα, από την έρευνα που διενέργησε το Εργαστήριο Σπουδών Φύλου, προέκυψε ότι βασικό μέλημα της αστυνομίας ήταν να διασταυρώνει τα δαχτυλικά αποτυπώματα των μεταναστών/τριών με τις βάσεις δεδομένων, και εκεί εγείρονται και μια σειρά από άλλα ζητήματα. Επομένως, ο κ. Παρσάνογλου σημείωσε ότι η γυναικεία μετανάστευση δεν αποτελεί ένα μονοσήμαντο θέμα, αλλά ένα θέμα με πολλά πεδία και διαστάσεις.

Στη συνέχεια ο κ. Παρσάνογλου, έθεσε πολύ συνοπτικά ως έναν προβληματισμό που απασχόλησε το ερευνητικό πρόγραμμα που υλοποίησε το Εργαστήριο Σπουδών Φύλου, το ζήτημα του κατά πόσον υπάρχει η έννοια της «σεξουαλικής εργασίας», καθώς –σύμφωνα με τον ίδιο- αποτελεί ένα πεδίο όπου τα πράγματα δεν είναι ξεκάθαρα. Επιπλέον, ο εκπρόσωπος του Εργαστηρίου αναφέρθηκε στο ζήτημα της συλλογικής δράσης των μεταναστών/τριών στον αστικό χώρο.

Συνοψίζοντας, ο ομιλητής επεσήμανε ότι υπάρχουν δύο επίπεδα προσέγγισης του ζητήματος: το ένα είναι η ενσωμάτωση μέσω του Νομικού/Θεσμικού πλαισίου. Αναρωτήθηκε αν, για παράδειγμα, ένα παιδί γεννιέται σε μια χώρα και δεν έχει κανένα δικαίωμα πόσο πιθανό είναι να ασχοληθεί με την πολιτική, και επιπλέον σημείωσε ότι το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στη σύνθεση του νοικοκυριού αποτελεί ένα επίσης σημαντικό ζήτημα, καθώς υπάρχουν πάρα πολλά νοικοκυριά όπου δουλεύει μόνο η γυναίκα, ωστόσο εξακολουθεί να ισχύει ότι ο άνδρας θα πρέπει να δώσει βεβαίωση για την ανανέωση της άδειας παραμονής της, δηλαδή η γυναίκα δεν έχει αυτόνομη παραμονή στην χώρα αλλά εξαρτάται από την «καλή» θέληση του συζύγου. Σε κοινωνικό επίπεδο, ο κ. Παρσάνογλου

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

σημείωσε ότι υπάρχουν πολλά παραδείγματα μορφών αντίστασης των μεταναστών/στριών, καθώς έχουν δημιουργηθεί δίκτυα κοινωνικής συμμετοχής τα οποία σύμφωνα με τον ίδιο, θα πρέπει η ομάδα εργασίας να τα παρακολουθήσει, να τα προσεγγίσει και να τα στηρίξει διακριτικά.

Η Υπεύθυνη Έργου επεσήμανε το θέμα της άσκησης βίας και της στοχοποίησης των μεταναστών/τριών και έκρινε ότι θα πρέπει να συζητηθεί το ζήτημα του ρατσισμού στην Ελλάδα, και πως μπορούν οι δομές ισότητας τεκμηριωμένα να στηρίζουν το ζήτημα της καταπολέμησης του ρατσισμού. Η κα Μάρη ανέφερε συγκεκριμένα ότι σταδιακά στην κοινωνία αρχίζουν να διαμορφώνονται «φασίζουσες» αντιλήψεις και εμείς οφείλουμε να δομήσουμε έναν τεκμηριωμένο αντίλογο. Στο σημείο αυτό, η κ. Γκασούκα έκανε ιστορικές αναφορές και επεσήμανε ότι πάντα τον φασισμό τον εντείνει και τον διευρύνει η ματαίωση, η παραίτηση, η απελπισία και η φτώχεια.

Η κ. Σιάνου σημείωσε ότι αυτό το φαινόμενο έχει χτιστεί μέσα από τις δομές του κράτους και ειδικότερα από την εκπαίδευση, και επεσήμανε ότι τα παραδείγματα είναι χιλιάδες. Σημείωσε μάλιστα ότι το θέμα παραμένει στο εκπαιδευτικό σύστημα και χρειάζεται βαθιά δουλειά και πολλές προσπάθειες. Η κ. Σιάνου ανέφερε ότι η επιχειρηματολογία ενάντια στον ρατσισμό και τον φασισμό θα πρέπει να βασίζεται σε ανθρωπιστικά επιχειρήματα, καθώς, όπως επεσήμανε, μέχρι να γίνει μια αλλαγή μέσω του παιδαγωγικού ινστιτούτου θα περάσουν πολλά χρόνια. Σημείωσε δε ότι για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 και για το Μετρό εργάστηκαν πολλοί μετανάστες με χαμηλά μεροκάματα, επομένως πρέπει να επισημαίνεται η προσφορά των μεταναστών, παρά το γεγονός ότι σήμερα η εισροή μεταναστών έχει σημαντικές επιπτώσεις.

Στο σημείο αυτό η κ. Λάγιου αναφέρθηκε τόσο στη σημασία της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, όσο και στον ρόλο της τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, διευκρίνισε ότι το ζήτημα μπορεί να αντιμετωπιστεί, αν η έννοια της αποδοχής της διαφορετικότητας περάσει ως μάθημα στα σχολεία.

Η κ. Μάρη θεώρησε ότι πρέπει να επισημανθεί από την ομάδα εργασίας η προσφορά και ο ρόλος των γυναικών μεταναστριών. Στην προσφορά των μεταναστριών –ως οικιακές βοηθοί- στην χειραφέτηση και την επαγγελματική εξέλιξη των Ελληνίδων αναφέρθηκε η κ. Σιάνου. Η κ. Μάρη ρώτησε σε πρακτικό επίπεδο τι μπορεί να κάνει η ομάδα προκειμένου να συμβάλει σε αυτή την κατεύθυνση.

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

Η κ. Macauley επεσήμανε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες της Αφρικανικής κοινότητας, οι οποίες συνήθως ζουν εγκλωβισμένες στο σπίτι, με άνδρες που προέρχονται από πολυγαμικές κουλτούρες, οι οποίοι παντρεύονται γυναίκες από φτωχά μέρη της Αφρικής και έρχονται στην χώρα. Οι γυναίκες αυτές ενώ έχουν δικαίωμα να χωρίσουν, δεν ξέρουν ούτε τα δικαιώματά τους ούτε που να απευθυνθούν για να αντιδράσουν και να ανεξαρτητοποιηθούν. Η κ. Macauley συνέχισε σημειώνοντας ότι στις περιπτώσεις αυτές, ο άνδρας στέλνει λεφτά στην Αφρική στην οικογένεια της γυναίκας και έτσι η οικογένεια της δεν την αφήνει να γυρίσει πίσω. Η ομιλήτρια αναφέρθηκε, επίσης, στο γεγονός ότι συχνά, παρόλο που ο άνδρας έχει χαρτιά, δε βγάζει χαρτιά παραμονής για την γυναίκα του. Επομένως, οι γυναίκες δεν έχουν που να στραφούν και αυτό σύμφωνα με την κ. Macauley αποτελεί ένα επίσης σοβαρό πρόβλημα, το οποίο συχνά αφορά σε γυναίκες που κακοποιούνται από τους άντρες τους. Τέλος, σε ότι αφορά το ζήτημα του ρατσισμού, η εκπρόσωπος της Ένωσης Αφρικανών γυναικών, επεσήμανε ότι το ζήτημα της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ιδιαίτερα σοβαρό και σύντομα θα στραφεί εναντίον όλων των πολιτών. Ωστόσο, η ίδια μάλιστα είπε ότι δεν θεωρεί πως πολλοί Έλληνες είναι ρατσιστές, αλλά σημείωσε ότι δεν είναι και πολλοί αυτοί που τους υποστηρίζουν.

Η κ. Ναμία Κέλλυ είπε ότι πρέπει οι Έλληνες να έρθουν σε επαφή με τους μετανάστες και τα προβλήματα τους για να μειωθούν τα ρατσιστικά φαινόμενα και σημείωσε ότι μόνο με την καθημερινή επαφή και τον διάλογο θα μειωθούν οι ρατσιστικές συμπεριφορές και οι πολίτες θα συνειδητοποιήσουν το πρόβλημα. Επιπλέον, επεσήμανε ότι η γκετοποίηση των μεταναστών/τριών κάνει δύσκολη τη συνειδητοποίηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, καθώς δεν έρχεται σε καμία επαφή ο Έλληνας πολίτης με τον/την μετανάστη/τρια.

Η κ. Macauley συμπλήρωσε ότι εξαιτίας της απομόνωσης αυτής, τα παιδιά από την Αφρική σταματούν το σχολείο και δεν μπορούν να διεκδικήσουν ένα καλύτερο μέλλον. Η κ. Γκασούκα σχολίασε τον τρόπο με τον οποίο οι ΜΚΟ προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των μεταναστών/τριών μέσα από Προγράμματα, δράσεις κ.λπ., χωρίς να γνωρίζουν τις πραγματικές ανάγκες τους και σημείωσε ότι οι μετανάστες/τριες θα πρέπει να ορίσουν τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων τους. Μάλιστα επεσήμανε ότι πολλές φορές γίνονται συναντήσεις για τους μετανάστες και οι μετανάστες δεν είναι εκεί. Στη συνέχεια, η κ. Macauley και η Ναμία Κέλλυ αντάλλαξαν απόψεις για τον τρόπο με τον

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

οποίο οι μετανάστες/τριες πρέπει να ενισχυθούν ώστε να λάβουν εκπαίδευση τα παιδιά τους.

Η Υπεύθυνη του Έργου, κ. Μάρη, σημείωσε πως όλα όσα ακούστηκαν στη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας ήταν πολύ σημαντικά και ότι πρέπει να φανεί και να αναδειχθεί αυτή η συζήτηση, καθώς επίσης ότι είναι απαραίτητο να τεθούν πρακτικές λύσεις στα παραπάνω ζητήματα. Στη συνέχεια, η κ. Μάρη θέλησε να διερευνήσει κατά πόσο τα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας εντοπίζουν κάποια πρακτικά οφέλη που προκύπτουν από τις συναντήσεις.

Η κ. Λάγιου έθεσε ένα θέμα προτεραιοτήτων στην προβολή των προτάσεων που θα υποβληθούν κατόπιν συνεννόησης. Είναι προτιμότερο σύμφωνα με την άποψη της, να κατατεθούν μεμονωμένες προτάσεις, ώστε να εισακουστούν και όχι ένα ενιαίο κείμενο.

Η κ. Μάρη σημείωσε ότι πρέπει να επισημαίνονται τα συμπεράσματα αρχικά στους αρμόδιους φορείς και τους φορείς που εκπροσωπούν τα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας και μετά να γίνεται διάχυση της πληροφορίας στην κοινωνία. Παράλληλα, παρουσίασε την ατζέντα της επόμενης συνάντησης της ομάδας (γυναίκες με αναπηρίες και ηλικιωμένες), στην οποία η εκπρόσωπος του ΕΚΚΑ, κ. Γούναρη, δεσμεύτηκε να συνεισφέρει, καθώς το ΕΚΚΑ έχει εμπειρία από την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων και δράσεων.

Λίγο πριν το κλείσιμο της συνάντησης η κ. Γκασούκα αναφέρθηκε στο πρόβλημα της κατάργησης του δωρεάν τοκετού για τις μετανάστριες, γεγονός που συνδέεται άμεσα με τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των μεταναστριών, επεσήμανε ότι στις 13 Οκτωβρίου η ίδια θα συμμετάσχει σε συνάντηση στο Ευρωκοινοβούλιο όπου θα συζητηθεί το θέμα της θηλυκτονίας, δηλαδή της δολοφονίας θηλυκών εμβρύων και νεογνών, που έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και έδωσε έμφαση στη σημασία των πατριαρχικών σχέσεων μέσα στις ίδιες των ομάδων των μεταναστών/τριών.

Η κ. Σιάνου ανέφερε ότι τα συμπεράσματα της ομάδας εργασίας είναι πολύ σημαντικά και επεσήμανε την ανάγκη να βοηθήσει και να στηρίξει η θεματική ομάδα εργασίας το Φεστιβάλ του Συλλόγου Αφρικανών Γυναικών που έχει θέμα την παρουσίαση παραδοσιακών ρούχων από την Αφρική και θα πραγματοποιηθεί στις 26 Οκτωβρίου (Τεχνόπολις-Γκάζι), μέσω π.χ. της δημιουργίας φυλλαδίου. Σε αυτό το σημείο, η κ. Macauley είπε πως σκοπός της προσπάθειας αυτής είναι να γνωρίσουν οι Έλληνες τον Αφρικανικό πολιτισμό τους και να έρθουν σε επαφή μαζί τους.

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε **ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013

Η κ. Γκασούκα ανέφερε ως Καλή Πρακτική ένα Έργο που υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου σε πανελλαδικό επίπεδο με στόχο τη μείωση της σχολικής διαρροής για τα παιδιά των μεταναστών/τριών, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόστηκαν τρεις καινοτόμοι θεσμοί. Ο πρώτος είναι αυτός του/της διαπολιτισμικού/ής μεσολαβητή/τριας, ώστε να επικοινωνούν οι μετανάστες με τα σχολεία. Ο δεύτερος είναι η κινητή μονάδα συμβουλευτικής για την σχέση οικογένειας-σχολείου για εκείνες τις γυναίκες και τους άνδρες που έχουν είτε προβλήματα πολιτισμικά, είτε προβλήματα αναπηρίας. Ο τρίτος είναι ο θεσμός του/της θετού/ής γονέα, όπου ένας Έλληνας ή Ελληνίδα γονιός υιοθετούν αλλοδαπούς γονείς και τους ενισχύουν ώστε να συμμετέχουν στα σχολικά δρώμενα.

Τέλος, η κ. Μάρη ευχαρίστησε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες για το χρόνο και τη συμβολή τους στις εργασίες της θεματικής ομάδας.

Το Έργο: «**Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής**» υλοποιείται από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας και εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «**Διοικητική Μεταρρύθμιση**» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)
Χαρ. Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210 3898000, fax: 210 3898079
E-mail: kethi@kethi.gr, kethi@gynaikes-politiki.gr
www.kethi.gr, www.gynaikes-politiki.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για την «**Ενίσχυση της Συμμετοχής των Γυναικών που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες**» στις πολιτικές διαδικασίες και τα κέντρα λήψης αποφάσεων

Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2013